

Kingdom of the Netherlands

Пројекат унапређења капацитета инспекција, прекршајних судова и привреде
(Grow capacities and work together – misdemeanor courts, inspections and businesses)

Национална алијанса за локални економски развој (НАЛЕД) у сарадњи са Министарством трговине, туризма и телекомуникација - Сектор тржишне инспекције, Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања - Инспекторат за рад и Удружењем судија прекршајних судова, уз подршку МАТРА Фонда за регионално партнерство Краљевине Холандије

ОБЈАШЊЕЊА
О ИНИЦИРАЊУ И ПОКРЕТАЊУ ПРЕКРШАЈНОГ ПОСТУПКА

Београд, август 2019

Увод

Постоје три врсте казних поступака, зависно од тежине казних (кажњивих) дела: прекршајни поступак, поступак за привредни преступ и кривични поступак.

Прекршај је чланом 2. Закона о прекршајима („Службени гласник РС“, бр. 65/13, 13/16 и 98/16 - УС) утврђен као противправно дело које је законом или другим прописом надлежног органа одређено као прекршај и за које је прописана прекршајна санкција.

Чланом 42. став 1. Закона о инспекцијском надзору прописано је да ако код надзираног субјекта открије незаконитост која је кажњива према закону или другом пропису, инспектор надлежном правосудном органу подноси кривичну пријаву, пријаву за привредни преступ или захтев за покретање прекршајног поступка, односно издаје прекршајни налог.

Одредбе о овлашћењу и дужности инспектора да иницира прекршајни поступак, односно изда прекршајни налог садржане су и у Закону о прекршајима и посебним законима. Тако, чланом 50. став 1. тачка 13) Закона о трговини („Службени гласник РС“, број 52/19) прописано је да је, у вршењу инспекцијског надзора, тржишни инспектор дужан да поднесе пријаву надлежном органу, односно захтев за покретање прекршајног поступка или изда прекршајни налог за кажњиве радње. Закон о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17 - УС, 113/17 и 95/18 - аутентично тумачење) у члану 270. прописује да ће инспектор рада поднети захтев за покретање прекршајног поступка ако нађе да је послодавац, односно директор или предузетник, повредом закона или других прописа којима се уређују радни односи и подношење јединствене пријаве на обавезно социјално осигурање, извршио прекршај.

Иницирање и покретање прекршајног поступка

Закон о прекршајима, којим се на системски начин уређује прекршајни поступак, прописује да се прекршајни поступак покреће и води на основу захтева овлашћеног органа или оштећеног и прекршајног налога, у складу са овим законом (члан 88, „Оптужно начело“), односно да се прекршајни поступак покреће решењем суда на основу захтева за покретање прекршајног поступка и издатог прекршајног налога поводом кога је поднет захтев за судско одлучивање (члан 167). Овим системским законом прекршај је одређен као противправно дело које је законом или другим прописом надлежног органа одређено као прекршај и за које је прописана прекршајна санкција.

Када инспекција у поступку инспекцијског надзора открије прекршај који је починио надзирани субјекат, она подноси надлежном прекршајном суду захтев за покретање прекршајног поступка, у складу са чланом 179. Закона о прекршајима, чланом 42. став 1. Закона о инспекцијском надзору и одговарајућим одредбама посебног закона. За прекршаје за које је од прекршајних санкција прописана новчана казна у фиксном износу, инспектор издаје прекршајни налог, у складу са чл. 168. и 169. Закона о прекршајима, чланом 42. став 1. Закона о инспекцијском надзору и одговарајућим одредбама посебног закона. Чланом 168. став 5. Закона о прекршајима прописано је да ако по овом закону нема услова за издавање прекршајног налога у односу на правно или одговорно лице, против оба лица биће поднет захтев за покретање прекршајног поступка.

Сагласно члану 179. Закона о прекршајима, захтев за покретање прекршајног поступка подноси овлашћени орган или оштећени (овлашћени подносилац захтева). Овлашћени органи су органи управе, овлашћени инспектори, јавни тужилац и други

органи и организације, које врше јавна овлашћења у чију надлежност спада непосредно извршење или надзор над извршењем прописа у којима су прекршаји предвиђени. Захтев за покретање прекршајног поступка подноси се надлежном прекршајном суду. Ако би захтев за покретање поступка поднео орган у чију надлежност не спада непосредно извршење или надзор над извршењем прописа у којима су прекршаји предвиђени (ненадлежни орган), прекршајни суд би такав захтев одбацио на основу члана 184. став 2. тачка 5) Закона о прекршајима, јер не постоје услови за покретање прекршајног поступка, будући да је захтев поднео неовлашћени орган, односно неовлашћено лице.

Према члану 128. став 1. Закона о прекршајима, када је за подношење захтева за покретање прекршајног поступка надлежан други орган, он има сва права која има и јавни тужилац као странка у поступку, осим оних која припадају јавном тужиоцу, као државном органу. Ставом 2. истог члана предвиђено је да ће надлежни орган писаним путем обавестити оштећеног да ли је поднео захтев за покретање прекршајног поступка. Ако надлежни орган поднесе захтев за покретање прекршајног поступка за прекршај за који је прописана казна затвора, дужан је о томе да обавести надлежног јавног тужиоца који ће одлучити о преузимању гоњења и о томе обавестити надлежни орган.

У складу са чланом 180. Закона о прекршајима, оштећени је овлашћен да поднесе захтев за покретање прекршајног поступка увек, осим ако законом није одређено да је за покретање прекршајног поступка искључиво овлашћен орган из члана 179. став 2. тог закона. Оштећени који је поднео захтев за покретање прекршајног поступка има положај странке у поступку. Ако у случају када је законом одређено да је за покретање прекршајног поступка искључиво овлашћен орган из члана 179. став 2. Закона о прекршајима, где спада и инспекција, тај овлашћени орган (овде: инспекција) не поднесе захтев за покретање прекршајног поступка, оштећени може у складу са одредбама овог закона поднети такав захтев. Ако је захтев за покретање поступка поднео овлашћени орган пре него што је по захтеву оштећеног отпочео поступак, поступаће се по захтеву за покретање поступка надлежног органа.

Неопходно је разликовати прекршајну пријаву од захтева за покретање прекршајног поступка, иако се неретко у службеној комуникацији, па и стручној литератури, а чак и у одређеним посебним законима, ова два појма изједначавају. Прекршајна пријава није исто што и захтев за покретање прекршајног поступка – јер, прекршајна пријава је иницијатива ка надлежном органу који је искључиво надлежан за подношење захтева за покретање прекршајног поступка да тај захтев поднесе прекршајном суду (слично као што је представка у инспекцијском надзору иницијатива ка инспекцији да покрене поступак инспекцијског надзора). Међутим, прекршајна пријава оштећеног поднета надлежном органу под условима из овог закона сматраће се захтевом за покретање прекршајног поступка ако овлашћени орган сам не иницира покретање прекршајног поступка. У том случају, овлашћени орган је дужан да у року од осам дана од дана поднете прекршајне пријаве, писмено обавести оштећеног како је поступио са прекршајном пријавом.

Захтев за покретање прекршајног поступка подноси се у писаној форми и садржи: назив и седиште подносиоца захтева, односно лично име и адресу лица које подноси захтев; назив суда коме се подноси захтев; основне податке о физичком лицу, предузетнику и одговорном лицу против кога се захтев подноси: лично име, јединствени матични број грађана, занимање, место и адресу становања, место и адресу запослења и држављанство односно назив и седиште правног лица, као и порески идентификациони

број (ПИБ) и матични број, а за предузетника и назив и седиште радње, а за одговорно лице у правном лицу и функцију коју обавља у том правном лицу; чињенични опис радње из које произлази правно обележје прекршаја, време и место извршења прекршаја и друге околности потребне да се прекршај што тачније одреди; пропис о прекршају који треба применити; предлог о доказима које треба извести, уз означавање личних имена и адреса сведока, списе које треба прочитати и предмете који служе као доказ; податке о томе да ли је покренут кривични поступак или поступак за привредни преступ за дело које обухвата обележја прекршаја који је предмет захтева. Подносилац захтева је дужан, да одмах по сазнању, а до правноснажног окончања поступка обавести прекршајни суд да се против окривљеног поводом истог догађаја води кривични поступак или поступак за привредни преступ; потпис службеног лица, односно оштећеног као подносиоца захтева и печат овлашћеног органа који подноси захтев. Ако су доступни, у захтеву ће се навести и следећи подаци о лицу против кога се захтев подноси: место и датум рођења, број телефона, е-маил адресу, број телефона на радном месту, бројеви пословних рачуна правног лица и предузетника. Потребно је у захтеву ундети чињенични опис радње из које произлази правно обележје прекршаја, начин извршења, штетне последице и друге чињенице и околности потребне да се прекршај што тачније одреди. Чињенично стање треба изложити језгровито и концизно, али потпуно, тако да се наведу све битне чињенице и околности, користећи се језиком закона. Модел захтева за покретање прекршајног поступка даје се у прилогу овог текста.

Чланом 129. Закона о прекршајима прописано је да се поднеси, међу које спада и захтев за покретање прекршајног поступка подносе у писаном облику или се дају усмено на записник, при чему се писани поднесци предају непосредно или се шаљу поштом. Поднесци морају бити разумљиви и садржати све што је потребно да би се по њима могло поступити. Ако је поднесак неразумљив или не садржи све што је потребно да би се по њему могло поступити, судија који води прекршајни поступак наложиће подносиоцу поднеска да у одређеном року, а најкасније у року од петнаест дана, поднесак исправи односно допуни, а ако то не учини, поднесак ће се одбацити као неуредан.

Захтев за покретање прекршајног поступка подноси се у онолико примерака колико има окривљених и један примерак за суд. Свакако, ако би се захтев поднео у електронском облику, он испуњава ове услове, јер се електронски документ може у неограниченом броју примерака умножавати. Ако захтев не садржи све наведене податке (непотпун захтев), затражиће се од подносиоца захтева да га допуни у одређеном року, који не може бити дужи од 15 дана. У случају да подносилац захтева не отклони недостатке у одређеном року, сматраће се да је одустао од захтева и захтев се решењем одбацује.

Притом, сагласно Правном схватању са одвојених седница седишта и одељења Прекршајног апелационог суда у 2018. години, пријем захтева за покретање прекршајног поступка и његово завођење не представљају процесне радње надлежног суда предузете ради вођења прекршајног поступка које прекидају застарелост за покретање поступка.

Подношење уредних захтева за покретање поступка у складу са законом, у погледу формалне садржине и чињеничног описа учињеног прекршаја је нужан услов за ефикасно вођење и брзо окончање прекршајног поступка. Подношење неуредних захтева неминовно доводи до одуговлачења поступка, који је заправо у прекиду док подносилац не поступи по налогу суда и не уреди захтев. Ако подносилац захтева не поступи по налогу суда или делимично поступи, тако што делимично уреди захтев за покретање прекршајног поступка, али у недовољној мери да би прекршајни суд наставио са поступком,

прекршајном суду у том случају остаје избор да одбаци захтев као неуредан или да и даље настави да од подносиоца тражи да додатно уреди свој захтев и тиме ризикује наступање застарелости у каснијој фази поступка.

У овом смислу, како би се унапредила формална исправност захтева за покретање прекршајног поступка и тиме отклониле одређене препреке које постоје за ефикасно вођење прекршајног поступка, целисходно је у инспекцијским органима запослити неопходан број правника, који би спроводили претходну контролу исправности захтева, а како би захтеви за покретање прекршајног поступка били сачињени у свему у складу са законом и правилима правничке струке. Такође, корисно је и судије прекршајних судова растеретити од испитивања формалне уредности захтева, те унутар прекршајних судова образовати припремна одељења, у којима би судијски помоћници проверавали формалну исправност поднетих захтева.

Кад надлежни суд прими захтев за покретање прекршајног поступка, испитаће да ли постоје услови за покретање прекршајног поступка и одлучити о даљем току поступка. Уколико захтев садржи податке о томе да је поводом истог догађаја покренут кривични поступак или поступак за привредни преступ, прекршајни суд ће списе предмета доставити надлежном суду на даље поступање и о томе обавестити подносиоца захтева. На исти начин ће суд поступити и када у току поступка сазна да се поводом истог догађаја води кривични поступак или поступак за привредни преступ.

Када инспекција, односно овлашћени орган поднесе захтев за покретање прекршајног поступка и покрене тај поступак, а суд утврди да не постоје услови за покретање прекршајног поступка, захтев за покретање поступка одбациће решењем. Чланом 184. Закона о прекршајима прописује да не постоје услови за покретање прекршајног поступка: кад радња описана у захтеву није прекршај; кад суд није стварно надлежан за вођење прекршајног поступка; кад постоје основи који искључују одговорност за прекршај окривљеног; када је наступила застарелост за покретање прекршајног поступка; кад је захтев поднео неовлашћени орган, односно неовлашћено лице; кад постоје други законски разлози због којих се поступак не може покренути.

Приликом испитивања захтева за покретања прекршајног поступка, прекршајни суд ће испитати услове за покретање прекршајног поступка који су садржани и проистичу из достављеног захтева и приложених исправа и доказа. Стога је потребно да инспекција, као странка која заступа прекршајну оптужбу и на којој лежи терет доказивања прекршаја и прекршајне одговорности у прекршајном поступку, већ у фази иницирања прекршајног поступка, доставе и предложе докази који указују на то да је учињен прекршај и да постоји прекршајна одговорност окривљеног/их. Притом, утврђивање окривљеног одговорног лица је од нарочитог значаја, будући да би накнадна измена захтева за покретање прекршајног поступка и покретање поступка против другог лица увећали ризик од наступања застарелости, услед потребе да се у кратким роковима предложе и изведу докази, саслуша окривљено лице и расправе све битне чињенице за доношење мериторне одлуке.

Члан 185. Закона о прекршајима прописује да, ако суд не одбаци захтев за покретање прекршајног поступка, доноси решење о покретању прекршајног поступка. Ово решење садржи означавање лица против кога се покрене прекршајни поступак и правну квалификацију прекршаја. Ако је захтев поднет против више лица или за више прекршаја, у решењу се морају назначити сва лица и правна квалификација за све прекршаје. Решење о покретању прекршајног поступка не доставља се подносиоцу захтева ни окривљеном.

Против решења о покретању прекршајног поступка није дозвољена жалба. Поступак се води само у погледу оног прекршаја и против оног окривљеног на који се односи решење о покретању прекршајног поступка, осим у случају из члана 247. став 4. овог закона, према коме ако након покретања прекршајног поступка правно лице против кога се води поступак, престане да постоји, подносилац захтева за покретање поступка може усмерити захтев против његовог правног следбеника. Суд није везан за правну квалификацију дату у захтеву за покретање прекршајног поступка, односно у решењу о покретању прекршајног поступка.

Прекршајни суд је везан захтевом за покретање прекршајног поступка, тј. чињеничним описом прекршаја из захтева за покретање прекршајног поступка и решењем о покретању прекршајног поступка. Тако, сагласно решењу Прекршајног апелационог суда, Прж 14044/2016 од 22.3.2017. године, ожалбени суд ће укинути одлуку првостепеног суда донету мимо захтева за покретање прекршајног поступка. Према ставу Врховног касационог суда, пресуда Прзз 15/2017 од 6.7.2017. године, прекршајни суд је дужан да одлучује само о прекршају који је наведен у решењу о покретању прекршајног поступка, а уколико донесе одлуку којом обухвата и прекршај који није наведен у самом решењу, пресуда ће бити укинута и враћена на поновно одлучивање нижестепеном суду.

Издавање прекршајног налога

Законом о прекршајима уређен је прекршајни налог, којим се замењују некадашње мандатне казне. Прекршајни налог се издаје када је за прекршај законом или другим прописом од прекршајних санкција предвиђена само новчана казна у фиксном износу. За ове прекршаје не може се поднети захтев за покретање прекршајног поступка.

Чланом 169. Закона о прекршајима прописано је да ће овлашћени орган, односно овлашћено лице издати прекршајни налог уколико је прекршај из његове надлежности открио на један од следећих начина: 1) непосредним опажањем полицијског службеника или овлашћеног службеног лица приликом контроле, надзора и прегледа, као и увидом у службену евиденцију надлежног органа; 2) увидом у податке који су добијени уз помоћ уређаја за надзор или мерење; 3) приликом инспекцијског или другог надзора прегледом документације, просторија и робе или на други законом прописан начин.

Чл. 170. и 171. Закона о прекршајима уређени су садржина прекршајног налога, те поуке и упозорења у прекршајном налогу.

Прекршајни налог се издаје у писаној форми и садржи: назив - прекршајни налог; назив овлашћеног органа који га је издао; идентификациони број прекршајног налога одређен од стране овлашћеног органа; лично име и својство службеног лица које га је издало; датум издавања и датум уручења; лично име физичког лица учиниоца прекршаја, његову адресу пребивалишта, односно боравишта, јединствени матични број, податке о запослењу, за странце број пасоша, односно личне карте, а за одговорно лице у правном лицу и функцију коју обавља у том правном лицу, а за предузетника и назив и седиште радње; назив и седиште правног лица против кога је издат прекршајни налог, као и његов порески идентификациони број и матични број; чињенични опис радње из које произилази правно обележје прекршаја, као и време и место извршења прекршаја; правну квалификацију прекршаја; изречену новчану казну; упутство о начину плаћања новчане казне са одговарајућим рачуном на који треба да се уплата изврши; потпис службеног лица и печат овлашћеног органа; место за потпис, односно потпис и печат лица против

кога је издат прекршајни налог; поуке и упозорења лицу против кога је издат прекршајни налог; да ли се поводом истог прекршаја издаје другом лицу прекршајни налог; место за забелешке. Прекршајни налог се може издати и у електронској форми. Ако овим законом није другачије одређено, на израду, форму, копирање, оверу, доставу и чување прекршајног налога издатог у електронској форми примењује се закон који уређује електронски документ.

Прекршајни налог садржи следеће поуке и упозорења: да се лице против кога је издат прекршајни налог ако прихвати одговорност и у року од осам дана од дана пријема прекршајног налога плати половину изречене казне у складу са чланом 173. став 1. овог закона ослобађа плаћања друге половине изречене новчане казне; да лице против кога је издат прекршајни налог може прихватити одговорност за прекршај и након истека рока од осам дана од пријема прекршајног налога ако пре поступка извршења добровољно плати целокупан износ изречене новчане казне у складу са чланом 173. став 4. овог закона; да лице против кога је издат прекршајни налог које не прихвата одговорност за прекршај има право да у року од осам дана од пријема прекршајног налога поднесе захтев за судско одлучивање тако што ће лично или преко поште предати прекршајни налог надлежном прекршајном суду уз назначење суда коме се захтев подноси у складу са чланом 174. став 1. овог закона; да ће лице против кога је издат прекршајни налог бити дужно да поред плаћања новчане казне утврђене прекршајним налогом надокнади судске трошкове у случају да затражи судско одлучивање а суд утврди да је одговоран за прекршај у складу са чланом 174. став 7. овог закона; да ће прекршајни налог постати коначан и извршан по протеклу рока од осам дана од дана пријема ако лице против кога је издат прекршајни налог у том року не плати новчану казну или не захтева судско одлучивање о издатом прекршајном налогу у складу са чланом 173. став 2. овог закона; да ће лице против кога је издат прекршајни налог у случају принудног извршења изречене новчане казне, бити дужно да надокнади трошкове извршења одређене решењем о принудној наплати у складу са чланом 318. став 6. овог закона; да ће се физичком лицу, предузетнику и одговорном лицу у правном лицу против кога је издат прекршајни налог неплаћена новчана казна заменити казном затвора или радом у јавном интересу у складу са чланом 41. овог закона. Ово су саставни делови прекршајног налога. Министар надлежан за послове правосуђа прописао је правилником образац прекршајног налога, који се даје у прилогу овог текста.

Лице против кога је издат прекршајни налог прихвата одговорност за прекршај плаћањем половине изречене казне у року од осам дана од дана пријема прекршајног налога, чиме се ослобађа плаћања друге половине изречене казне. Ако лице против кога је издат прекршајни налог у року од осам дана од дана пријема прекршајног налога не плати изречену казну или не поднесе захтев за судско одлучивање о издатом прекршајном налогу, сматраће се да је прихватило одговорност пропуштањем, а прекршајни налог ће постати коначан и извршан. Прекршајни налог са констатацијом коначности и забелешком да новчана казна није плаћена овлашћени орган доставља надлежном прекршајном суду да изречену новчану казну унесе у регистар и спроведе поступак извршења у складу са Законом о прекршајима. Лице против кога је издат прекршајни налог може прихватити одговорност за прекршај и након истека рока од осам дана од пријема прекршајног налога ако пре поступка извршења добровољно плати целокупан износ изречене новчане казне. Лице против кога је издат прекршајни налог уколико не прихвата своју одговорност може надлежном суду у року од осам дана од пријема прекршајног налога, лично или путем поште, да достави потписан прекршајни налог, који под овим условима представља захтев

за судско одлучивање о прекршајном налогу. Лице против кога је издат прекршајни налог достављањем захтева за судско одлучивање надлежном суду стиче својство окривљеног у прекршајном поступку.

Закон о прекршајима у члану 167. прописује да се прекршајни поступак покреће решењем суда на основу захтева за покретање прекршајног поступка или издатог прекршајног налога поводом кога је поднет захтев за судско одлучивање. Следствено, разумевања смо да само издавање прекршајног налога, односно поступак у коме се то чини представља предпрекршајни поступак (поступак који претходни прекршајном поступку). На овај поступак би се супсидијарно и сходно примењивала правила управног поступка која уређују управни акт - решење, а у складу са чланом 3. став 1. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, бр. 18/16 и 95/18 – аутентично тумачење), којим је прописано да се овај закон примењује на поступање у свим управним стварима. У прилог томе говоре и одредбе члана 171. став 1. тачка 5), члана 173. став 2, члана 175. став 3. и члана 176. став 3. Закона о прекршајима, којима се уређује када прекршајни налог постаје коначан и извршан, што су својства управног акта - решења, сагласно одредбама Закона о општем управном поступку - чланом 176. став 1. Закона о општем управном поступку одређено је да коначно решење - решење против којег не може да се изјави жалба, а чланом 190. истог закона уређује се извршност решења. У смислу реченог, члан 172. став 5. Закона о прекршајима садржи и одређено упућивање на Законом о општем управном поступку, прописивањем да ако је лице за кога се сматра да је учинило прекршај одсутно и када околности откривања или природа прекршаја то захтевају, достављање прекршајног налога ће се извршити путем поште или доставне службе овлашћеног органа, у складу са одредбама о достављању из закона који уређује општи управни поступак.

Закон о прекршајима не уређује ситуацију када је дошло до погрешног издавања прекршајног налога, што је неспорно за обе стране – за лице против кога се издаје прекршајни налог и за овлашћено службено лице (инспектора). Закон о прекршајима уређује, поред осталог, прихватање одговорности, а од правних средстава против прекршајног налога предвиђа само захтев за судско одлучивање. Налазимо да примена захтева за судско одлучивање, као правног средства против прекршајног налога, подразумева да постоји спор међу странама око чињеничног стања, односно око тога да ли је учињен прекршај, односно око прекршајне одговорности. Када нема спора, односно постоји сагласност странке и овлашћеног инспектора око чињеничног стања, мишљења смо да је потребно да инспекција издати прекршајни налог уклони из правног промета, а сматрамо да се основ за то налази у одредбама Закона о општем управном поступку.

Чланом 141. став 5. Закона о општем управном поступку предвиђено је да жалба може да се изјави усмено на записник код органа против чијег решења се изјављује, па налазимо да би се изјава овог лица против којег је издат прекршајни налог, сходном и супсидијарном применом Закона о општем управном поступку на предпрекршајни поступак издавања прекршајног налога, имала уподобити жалби изјављеној на овај начин. Чл. 162 – 167. Закона о општем управном поступку уређено је поступање првостепеног органа по жалби. Чланом 163. овог закона уређено је поништавање побијаног решења од стране првостепеног органа, прописивањем да првостепени орган поништава побијано решење ако оно садржи неки од разлога за поништавање из члана 183. став (1) тач. 1)-6) овог закона. С тим у вези, члан 183. у ставу 1. тач. 3) и 6) прописује ће се у целини или делимично поништити коначно решење ако његово извршење уопште није могуће или ако

садржи неправилност која је по изричитој законској одредби предвиђена као разлог ништавости. Следи, у складу са чланом 171. Закона о општем управном поступку, погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање представља разлог за поништавање решења.

Изузеци од обавезе иницирања прекршајног поступка, односно издавања прекршајног налога (услови за непокретање прекршајног поступка, односно неиздавања прекршајног налога)

Једно од основних начела прекршајног поступка и, уопште, казних поступака је начело законитости. Закон о прекршајима у члану 3. уређује законитост у прописивању прекршаја и прекршајних санкција, прописујући да нико не може бити кажњен за прекршај, нити се према њему могу применити друге прекршајне санкције, ако то дело пре него што је било извршено није било законом, или на закону заснованом пропису предвиђено као прекршај и за које законом или другим на закону заснованом пропису, није прописано којом врстом и висином санкције учинилац прекршаја може бити кажњен. Чланом 86. Закон о прекршајима прописује да овај закон утврђује правила којима се осигурава да нико невин не буде кажњен, а да се одговорном учиниоцу прекршаја изрекне прекршајна санкција под условима које предвиђа овај закон и на основу законито спроведеног поступка. Уређујући законитост у изрицању прекршајних санкција, Закон о прекршајима у члану 87. прописује да прекршајну санкцију може изрећи само надлежни суд који води прекршајни поступак по овом закону, а изузетно, новчану казну може изрећи и овлашћени орган, односно овлашћено лице прекршајним налогом.

Законом о прекршајима није предвиђено начело опортунитета прекршајног гоњења, осим у односу на малолетнике као окривљене (члан 297. Закона о прекршајима прописује да суд може одлучити да се не води прекршајни поступак према малолетнику ако сматра да не би било целисходно да се поступак води с обзиром на природу прекршаја и околности под којима је прекршај учињен, ранији живот малолетника и његова лична својства. У том случају, суд ће решењем обуставити прекршајни поступак, а о учињеном прекршају обавестиће се родитељ, усвојитељ, старатељ, односно хранитељ малолетника и орган старатељства ради предузимања мера у оквиру њихових овлашћења). Начело опортунитета подразумева нецелисходност вођења казног поступка. Тада постоје законски услови за вођење казног поступка, али вођење поступка није целисходно – не остварује се сврха поступка. У Закону о прекршајима, према томе, нема начела опортунитета у правом смислу речи (непредузимање прекршајног гоњења), осим у односу на малолетнике, иако у поступку може доћи до сличних последица, јер Закон о прекршајима предвиђа сличне институте: опомена, ослобађање од казне, ублажавање казне, споразум о признању прекршаја и ослобађање од плаћања половине новчане казне изречене прекршајним налогом. Примена начела опортунитета, изузеци од обавезе покретања прекршајног поступка када није целисходно да се такав поступак покреће и води, као и сродни институти – превасходно, споразум о признању прекршаја, поред тога што су на линији правичности поступања, доводе и до растеређења прекршајних судова и инспекција, као овлашћених подносилаца захтева за покретање прекршајног поступка, и отвара могућности за усмеравање расположивих ресурса на озбиљније и теже прекршаје.

С друге стране, у кривичном законодавству прописано је начело опортунитета, које се састоји у нецелисходности вођења кривичног поступка. Начело опортунитета је

прописано у Законнику о кривичном поступку (чл. 283 и 284). Јавни тужилац има дискреционо право и могућност да не покрене поступак за кривично дело за које се гони по службеној дужности, иако су испуњени потребни законски услови. Примењује се одлагање кривичног гоњења за кривична дела за која је предвиђена новчана казна или казна затвора до пет година. Јавни тужилац доноси наредбу о одлагању кривичног гоњења, са обавезом окривљеног да испуни једну или више обавеза (отклањање штетне последице настале извршењем кривичног дела, накнада причињене штете, уплата новчаног износа у хуманитарне сврхе, хуманитарни рад и др). Ако окривљени то учини, јавни тужилац доноси решење о одбацивању кривичне пријаве, на које оштећени нема право приговора. Поред тога, прописан је и институт стварног кајања за кривична дела за која је прописана казна затвора до три године. Наиме, јавни тужилац може одбацити кривичну пријаву ако је осумњичени, услед стварног кајања, спречио наступање штете или је штету у потпуности већ надокнадио, а јавни тужилац, према околностима случаја, оцени да изрицање кривичне санкције не би било правично; оштећени ни овде нема право приговора.

Начело опортунитета у области прекршаја, иако није предвиђено општим Законом о прекршајима, предвиђено је у извесном облику Закону о инспекцијском надзору, којим се уређује поступање инспектора у односу на прекршај откривен у оквиру инспекцијског надзора, и у одређеним посебним законима. Ради се о законски уређеном и конкретизованом начелу, са законски постављеним условима када инспекција не иницира покретање прекршајног поступка, односно не издаје прекршајни налог.

Наиме, у поступку инспекцијског надзора у општем смислу изузеци од иницирања покретања прекршајног поступка и издавања прекршајног налога прописани су чланом 42. ст. 3. и 4. Закона о инспекцијском надзору. Тим одредбама прописано је да, изузетно од става 1. овог члана, када је надзирани субјекат у остављеном року поступио према налогу, односно предлогу инспектора за отклањање незаконитости из члана 27. став 1. овог закона, ако се сматра да та незаконитост представља прекршај у складу са законом и другим прописом, инспектор против тог надзираног субјекта неће поднети захтев за покретање прекршајног поступка, односно неће му издати прекршајни налог када највиши износ запрећене казне за прекршај не прелази 200.000 динара и није прописана заштитна мера, под условом да штетне последице нису наступиле, као и када су такве последице наступиле, али их је надзирани субјекат отклонио или је штету надокнадио пре почињања поступка инспекцијског надзора, у току надзора пре изрицања мера на записник или у року из члана 27. став 1. овог закона.

Такође, ако надзирани субјекат, пре покретања поступка инспекцијског надзора, односно обавештавања о предстојећем инспекцијском надзору, самоиницијативно пријави незаконитост, а за незаконитости код којих је могуће отклонити последицу, поред самопријаве, и отклони последице повреде прописа, односно употреби сва средства која су му на располагању да се те последице отклоне, против тог надзираног субјекта неће се поднети захтев за покретање прекршајног поступка, односно неће се издати прекршајни налог, ако се сматра да та незаконитост представља прекршај у складу са законом и другим прописом. Неподношење захтева за покретање прекршајног поступка, односно неиздавање прекршајног налога инспектор уноси у записник о инспекцијском надзору са одговарајућим образложењем. Ове одредбе не примењују се када се ради о поновљеном прекршају надзираног субјекта, без обзира да ли је први пут поднет захтев за покретање

прекршајног поступка, односно издат прекршајни налог или не, нити на нерегистрованог субјекта.

У члану 13. ст. 7. и 9. Закона о инспекцијском надзору, којим се уређују службене саветодавне посете, као поступак који води инспекција, а који није поступак инспекцијског надзора, него је посебан поступак који спроводи инспекција, прописано је да ако у службеној саветодавној посети уочи пропуст, недостатак или неправилност у пословању и поступању субјекта код кога се посета врши, инспекција у року од осам дана након посете сачињава и доставља овом субјекту допис који садржи препоруке овом субјекту о томе како да тај пропуст, односно недостатак или неправилност исправи и обезбеди законито и безбедно пословање и поступање, и у ком року то треба да учини, да у том случају инспекција не изриче мере управљене према надзираном субјекту (управне мере) и, ако се за пропуст, недостатак или неправилност сматра да у складу са законом или другим прописом представља прекршај, не подноси захтев за покретање прекршајног поступка, односно не издаје прекршајни налог.

У одређеним законима и законодавству у настанку прописују се и други, комплеметарни или - за одређену област - конкретизовани основи за непокретање прекршајног поступка. Тако, на пример, Закон о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС“, бр. 80/02 ... 95/18) у члану 182б прописује да се против лица које учини радњу, односно пропуст, у вези са порезом чије утврђивање обавља сам порески обвезник који се сматрају одређеним пореским прекршајима неће се подносити захтев за покретање прекршајног поступка, ако то лице, пре предузимања било које радње пореског органа у вези учињене радње или пропуста, односно пре отпочињања пореске контроле или подношења захтева за покретање прекршајног поступка, самоиницијативно пријави учињену радњу, односно пропуст и истовремено плати дуговани износ пореза увећан за обрачунату камату. Образац за самоиницијативно пријављивање ових пореских прекршаја је у прилогу овог текста.

Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, бр. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13 - УС, 55/14, 96/15 - др. закон, 9/16 - УС, 24/18, 41/18, 41/18 - др. закон и 87/18) у члану 314а прописује да надлежна организациона јединица Министарства унутрашњих послова може одустати од процесуирања прекршаја - ако је прекршај учињен због тога што је учесник у саобраћају чинећи радњу прекршаја поступао у циљу заштите безбедности, односно заштите и спасавања живота, здравља или имовине. Ове одредбе стоје у вези са одредбама члана 14. Закона о прекршајима, којима је прописано да нема прекршаја ако је радња прописана као прекршај учињена у крајњој нужди, те да крајња нужда постоји ако је прекршај учињен да учинилац отклони од свог добра или добра другог истовремену нескривљену опасност која се на други начин није могла отклонити, и ако при томе учињено зло није веће од зла које је претило, при чему се учинилац који је прекорачио границе крајње нужде може казнити блаже казнити, а ако је то прекорачење учињено под посебно олакшавајућим околностима, учинилац се може ослободити од казне. Такође, примера ради, Предлог закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености у члану 48. предвиђа да надлежни инспектор неће поднети захтев за покретање прекршајног поступка против испоручиоца за кога је утврђено да је први пут испоручио на тржиште формално неусаглашен производ, под условом да је неусаглашеност отклоњена у року који је одредио надлежни инспектор.

Чланом 2. став 1. Закона о инспекцијском надзору дефинисано је да је инспекцијски надзор - посао државне управе, кога врше органи државне управе, органи

аутономне покрајине и органи јединица локалне самоуправе испитивањем спровођења закона и других прописа непосредним увидом у пословање и поступање физичких и правних лица и, зависно од резултата надзора, изрицањем мера на које су овлашћени, с циљем да се превентивним деловањем или налагањем мера обезбеди законитост и безбедност пословања и поступања надзираних субјеката и спрече или отклоне штетне последице по законом и другим прописом заштићена добра, права и интересе. У члану 13. став 1. Закона о инспекцијском надзору прописано је да је инспекција, ради остваривања циља инспекцијског надзора, дужна да превентивно делује, а у ставу 2. да се превентивно деловање инспекције остварује јавношћу рада. У том смислу, инспекција је овлашћена да, превентивно делујући у складу са овим законским основом, неодређеном или већем броју лица упуту обавештење о обавезама које имају према одређеном пропису и санкцијама предвиђеним за кршење тих прописаних обавеза, када оцени да је то целисходно, односно да ће се на овај начин постићи циљ инспекцијског надзора - законитост и безбедност пословања и поступања надзираних субјеката и спречавање или отклањање штетних последица по законом и другим прописом заштићена добра, права и интересе, уместо да спроводи поступак инспекцијског надзора, који би у одређеном броју случајева резултирао инцирањем прекршајног поступка, односно издавањем прекршајног налога. Наравно, овде је у питању превентивно деловање инспекције које се тиче већег броја лица која нису позната инспекцији, тј. нису одређена, или су одредива, што значи да нису одређена, али се према одређеним параметрима могу одредити (нпр. власници објеката на одређеној широј локацији, станари одређеног рејона и сл.), а не може се применити када је у питању појединачно лице за које постоји сумња да је учинило прекршај, јер је тада инспектор у обавези да поднесе захтев за покретање прекршајног поступка, односно изда прекршајни налог, осим ако су у питању законом прописани изузеци када то не чини. Када инспектор на описани начин делује превентивно путем обавештавања јавности, он поступа у складу са законом и сагласно циљу инспекцијског надзора, тј. целисходно, и не може бити дисциплински или кривично одговоран зато што није иницирао покретање прекршајног поступка, односно издао прекршајни налог. Ово због тога што циљ инспекцијског надзора није кажњавање, а нарочито не кажњавање по сваку цену, него постизање и одржавање стања законитости и безбедности уз коришћење за то погодних и сразмерних поступака и начина, што је у једним случајевима превентивно деловање, а у другим спровођење поступка инспекцијског надзора и инцирање прекршајног поступка, односно издавање прекршајног налога.

Ако би се у случајевима када је законом прописано да се неће подносити захтев за покретање прекршајног поступка, тј. да се неће иницирати покретање прекршајног поступка, такав захтев поднео прекршајном суду, налазимо да би суд имао одбацити тај захтев, у складу са чланом 184. Закона о прекршајима, јер не постоје услови за покретање прекршајног поступка, односно постоје законски разлози због којих се поступак не може покренути, а ако је прекршајни поступак, ипак, покренут, да би суд имао обуставити поступак, у складу са чланом 248. Закона о прекршајима.

Посматрајући упоредно законодавство, утврђује се шири круг законских основа за непокретање прекршајног поступка. Тако, Прекршајни закон Републике Хрватске у чл. 109б и 109ц уређује широк круг разлога на основу којих овлашћени подносилац захтева (овлашћени тужилац) може да не покрене прекршајни поступак, иако постоји сумња да је учињен прекршај, поред осталог, када окривљени није раније учинио исти прекршај и ако преузме да у одређеном року испуни једну од следећих обавеза: отклони последицу

прекршаја, надокнади штету проузроковану прекршајем и плати прописане обавезе. Ради тога, овлашћени подносилац сачињава писану наредбу, којом одређује преузету обавезу и рок за њено испуњење, па у случају да окривљени не испуни прописану обавезу у остављеном року, овлашћени тужилац ће покренути прекршајни поступак. Такође, Закон о Државном инспекторату Републике Хрватске у члану 73. предвиђа да, изузетно, инспекција неће покренути прекршајни поступак ако јој је то допуштено посебним законом или ако: надзирано правно или физичко лице у току инспекцијског надзора, односно до доношења решења отклони неправилности и недостатке утврђене у инспекцијском надзору; је за утврђене неправилности донето решење и надзирани субјекат је поступио по извршном решењу инспектора или је поступило по решењу пре него је постало извршно; надзирани субјекат изјашњењем на записник преузме обавезу да у одређеном року отклони неправилности и недостатке утврђене у инспекцијском надзору за које није прописана управна мера, а инспектор утврди да је почињен прекршај, зарад чега инспектор надзираном субјекту издаје писану наредбу у којој ће тачно одредити преузету обавезу и рок за извршење зависно о природи преузете обавезе. Ако надзирани субјекат не поступи на описани начин, односно не испуни обавезу у одређеном року из поменуте наредбе, инспектор је дужан без одлагања, а најкасније у року од 15 дана од дана завршетка надзора, односно у року од 15 дана од истека рока за испуњење обавезе из наредбе да поднесе оптужни предлог за покретање прекршајног поступка, односно изда прекршајни налог (став 3). Изузетно, ако инспектор утврди да је почињен прекршај којим се угрожава живот, безбедност и здравље људи, имовина веће вредности или животна средина, у свим случајевима када је прописана управна мера забране, као и код поновног утврђивања истог прекршаја у року од годину дана, дужан је без одлагања, а најкасније у року од 15 дана од дана завршетка надзора, поднесе оптужни предлог за покретање прекршајног поступка, односно изда прекршајни налог (став 4).

Што се тиче прекршаја са лаким и незнатним последицама или код којих последице ни не постоје, у нашем правном систему не постоји правни институт који постоји у неким другим системима, а то је безначајан прекршај (прекршај малог значаја), када заправо ни нема прекршаја. Формалноправно посматрано, за сваки прекршај овлашћени инспекцијски орган подноси захтев за покретање прекршајног поступка, односно издаје прекршајни налог за прекршаје за које је од санкција прописана само новчана казна у фиксном износу, осим прекршаја који су обухваћени изузецима када се не иницира покретање прекршајног поступка, како је то наведено у претходним излагањима. Безначај прекршај постоји, примера ради, у хрватском прекршајном законодавству. Прекршајни закон Републике Хрватске, члан 24а, под насловом „Безначајан прекршај“, прописује следеће: „Нема прекршаја, иако су остварена његова битна обележја, ако је ступањ угрожавања или повреде јавног поретка, друштвене дисциплине и друштвених вриједности незнатан и не постоји потреба да починитељ буде кажњен.“ У правном систему Републике Србије, према томе, постоји: 1) незнатан ризик, када се не покрене и не спроводи поступак инспекцијског надзора; 2) незнатан привредни преступ, који није привредни преступ, иако формално садржи његова обележја, јер друштвену штетност незнатна због малог значаја и због незнатности или одсутности штетних последица и 3) дело малог значаја, када није кривично дело оно дело које, иако садржи обележја кривичног дела, представља дело малог значаја, што значи да степен кривице није висок, штетне последице су одсутне или незнатне и општа сврха кривичних санкција не захтева изрицање кривичне санкције, а

прописана је казна затвора до три године или новчана казна; али не и безначајан прекршај (прекршај малог значаја).

Однос управних мера и захтева за покретање прекршајног поступка, односно прекршајног налога

Када инспектор утврди повреду закона и/или другог прописа, овлашћен је и дужан да изрекне одговарајућу управну меру (или више њих - зависно од потребе) и иницира покретање прекршајног поступка подношењем захтева за покретање прекршајног поступка, односно изда прекршајни налог (када је у питању прописана новчана казна за прекршај у фиксном износу), ако је повреда прописа такве врсте да повлачи изрицање управне мере и истовремено представља прекршај. У одређеним ситуацијама, када се десила неправилност која представља прекршај, може се десити да изрицање управне мере није могуће, односно логично и сврсисходно (нпр. пропуст који представља прекршај се десио у прошлости и неправилност се не може отклонити управном мером), па ће инспекција у тим случајевима поднети захтев за покретање прекршајног поступка, односно издати прекршајни налог, без изрицања управне мере. Ако повреда прописа не представља прекршај, а потребно је изрицање управне мере, као и ако није дошло до повреде прописа, а вероватно је да ће до тога доћи, па је у циљу спречавања повреде прописа потребно изрећи превентивну меру, инспектор у таквим случајевима изриче управну меру, без подношења захтева за покретање прекршајног поступка, односно издавања прекршајног налога. Законом су постављени изузеци када се не подноси захтев за покретање прекршајног поступка, односно не издаје прекршајни налог. Инспектор који не би поднео захтев за покретање прекршајног поступка, односно издао прекршајни налог, а био је дужан да то учини (прописан је прекршај за повреду прописа, а није било у питању превентивно деловање, односно изрицање превентивне мере у складу са законом, нити законом постављени изузеци када се не подноси захтев за покретање прекршајног налога, односно не издаје прекршајни налог) може због тога да дисциплински и кривично одговара.

Законом о прекршајима, ни Законом о инспекцијском надзору нити Законом о општем управном поступку, као системским законима, није предвиђена могућност да се поднесе захтев за покретање прекршајног поступка, односно изда прекршајни налог уместо одговарајуће управне мере (нпр. мере за отклањање незаконитости), него су изрицање управне мере у поступку инспекцијског надзора и утврђивање постојања прекршаја и прекршајне одговорности, односно прекршајно кажњавање путем прекршајног налога - различити и раздвојени поступци са различитим током и дејствима, па управна мера не замењује прекршајну казну и обрнуто. Уколико би, пак, управна мера, у складу са посебним законом, гласила на плаћање одређеног новчаног износа који има карактер новчаног кажњавања (новчано кажњавање због одређеног поступања или пропуштања; плаћање увећаног износа, поврх припадајуће камате на основни износ; плаћање законом прописаних пенала и слично) надзираног субјекта због повреде закона, а за коју се покреће и прекршајни поступак за прекршај за који је запређена новчана казна, па буде изречена ова управна мера и инициран прекршајни поступак, тада би се поставило питање да ли се ради о забрани двоструког вођења поступка казнене природе за исту ствар (начело *Ne bis in idem*). Суд би ценио природу управне мере, тежину прекршаја,

увећане износа изречено кроз управну меру, запрећену казну и друге релевантне околности, на основу којих би донео одлуку.

Споразум о признању прекршаја

Закон о прекршајима уређује споразум о признању прекршаја у чл. 233 – 238. Овај споразум може да се закључи за прекршаје за које се води прекршајни поступак по захтеву за покретање прекршајног поступка, а искључен је за прекршаје за које се издаје прекршајни налог (прописана новчана казна у фиксном износу). Услов за закључење овог споразума за прекршаје из области инспекцијског надзора је, дакле, покретање, односно вођење прекршајног поступка пред надлежним прекршајним судом, тј. да је надлежни суд покренуо прекршајни поступак по захтеву инспекције - инспектора, као овлашћеног подносиоца захтева за покретање прекршајног поступка и странке у том поступку, која заступа прекршајну оптужбу.

Закон о прекршајима, дакле, у члану 233. став 1. поставља као услов закључења споразума да се води прекршајни поступак. Поступак је покренут и води се када спрехршајни суд, поступајући по захтеву за покретање прекршајног поступка, донесе решење о покретању поступка. Подношењем захтева поступак је инициран, тј. иницирано је његово покретање, а покренут је и води се након што суд донесе решење о покретању поступка.

Чланом 185. став 3. Закона о прекршајима прописано је да се решење о покретању прекршајног поступка не доставља подносиоцу захтева ни окривљеном. Податак да ли је прекршајни поступак покренут доступан је инспекцији преко Портала судова Србије, коме се приступа преко линка: <https://tpps.sipres.sud.rs/> У питању је податак који је увезен из информационог система прекршајних судова – СИПРЕС.

Пример податка о донетом решењу о покретању прекршајног поступка на Порталу судова Србије

Редни број	1.
Датум	03.01.2019
Радња	Захтев за покретање прекршајног поступка

Редни број	2.
Датум	08.01.2019
Радња	<u>Решење о покретању прекршајног поступка</u>

Редни број	3.
Датум	08.01.2019
Радња	Позив за саслушање

Редни број	4.
Датум	24.01.2019
Радња	Наредба за довођење/спровођење

Редни број	5.
Датум	01.08.2019
Радња	Записник о саслушању

С обзиром да се решење о покретању поступка не доставља странкама, инспекција може да преко Портала судова Србије, претрагом помоћу означавања прекршајног суда коме је поднет захтев и уношењем броја предмета да сазна податак да ли је донето ово решење, чиме је испуњен услов за давање предлога за закључење споразума о признању прекршаја и закључење овог споразума. Повезивањем и интероперабилношћу е-Инспектора и СИПРЕС-а овај податак ће бити аутоматски доступан инспекцијама кроз софтверско ресење е-Инспектор.

Закон о прекршајима у члану 233. прописује да када се прекршајни поступак води за један прекршај или за више прекршаја у стицају, овлашћени подносилац захтева, усмено или писано, може предложити окривљеном или његовом браниоцу закључење споразума о признању прекршаја, односно окривљени или његов бранилац може овлашћеном подносиоцу захтева предложити закључење таквог споразума. Када се упути овакав предлог, странке или бранилац могу преговарати о условима признања прекршаја који се окривљеном стављају на терет. Споразум о признању прекршаја може се закључити и доставити суду до доношења првостепене одлуке.

Поступак закључења споразума о признању прекршаја са успешним исходом би се састојао из четири основна корака:

- 1) обавештавање надзираног субјекта од стране инспекције о законској могућности закључења споразума о признању прекршаја за прекршај откривен у инспекцијском надзору. Целисходно је да инспектор, према начелима ефикасности и економичности поступања, по откривању прекршаја (који је подобан за закључење споразума) без одлагања обавести окривљеног о законској могућности закључења споразума о признању прекршаја. Обавештење се може дати усмено са писаном констатацијом у записнику, односно као саставни део садржине записника о инспекцијском надзору, сагласно члану 35. став 2. Закона о инспекцијском надзору, или дато у форми засебног дописа, или као прилог уз захтев за покретање прекршајног поступка. Истовремено, у захтеву за покретање прекршајног поступка инспектор би навео да обавештава суд да ће са окривљеним/а покушати да закључи споразум о признању прекршаја, у складу са чл. 233. и 234. Закона о прекршајима (видети: модел захтева за покретање прекршајног поступка);
- 2) давању предлога за закључење споразума једне стране у поступку другој страни. Предлог може упутити инспектор окривљеној страни, односно окривљеном или његовом браниоцу, ако га окривљени има, и окривљени, односно његов бранилац могу упутити предлог за закључење споразума о признању прекршаја инспектору, као овлашћеном подносиоцу захтева за покретање прекршајног поступка. Предлог се, у складу са чланом 233. став 1. Закона о прекршајима, упућује другој страни када се води прекршајни поступак, тј. када је донето решење о покретању поступка;
- 3) прихватању предлога за закључење споразума, и
- 4) закључењу споразума о признању прекршаја.

О споразуму о признању прекршаја одлучује прекршајни суд, који споразум може одбацили, усвојити или одбити. Суд ће споразум о признању прекршаја одбацили ако је поднет након доношења првостепене одлуке, а против решења о одбацивању споразума о признању прекршаја жалба није дозвољена. Прекршајни суд пресудом усваја споразум о признању прекршаја ако на основу споразума утврди: да је окривљени свесно и добровољно признао прекршај, односно прекршаје који су предмет захтева и да је искључена могућност признања окривљеног у заблуди; да је споразум закључен у складу са одредбама члана 234. овог закона, којим је прописана садржина овог споразума, како је наведено у претходном излагању; да је окривљени потпуно свестан свих последица закљученог споразума, а посебно да у потпуности разуме да се споразумом одриче права на суђење и улагање жалбе против пресуде суда донете на основу решења о усвајању споразума; да споразумом о признању нису повређена права оштећеног. Када није испуњен један или више од ових услова, суд доноси решење којим се одбија споразум о признању прекршаја. Признање окривљеног дато у споразуму који од суда није прихваћен, не може бити доказ у прекршајном поступку. Одлука суда о споразуму о признању доставља се овлашћеном подносиоцу захтева и окривљеном, односно браниоцу ако га има.

Против решења суда о одбијању споразума о признању прекршаја, жалбу у року од осам дана од дана када им је решење достављено могу изјавити овлашћени подносилац захтева, окривљени и његов бранилац. Против пресуде суда о усвајању споразума о признању прекршаја није дозвољена жалба. Пресудом којом усваја споразум о признању прекршаја суд окривљеног оглашава одговорним и изриче му казну, односно другу прекршајну санкцију и одлучује о осталим питањима предвиђеним у споразуму о

признању. Пресуда мора одговарати садржају споразума о признању прекршаја и мора да садржи и податке из члана 251. овог закона, којим се прописује садржај изреке пресуде којом се окривљени оглашава одговорним за прекршај.

Ако је споразумом о признању прекршаја предвиђено одустајање овлашћеног подносиоца захтева од прекршајног гоњења за прекршаје који нису обухваћени споразумом о признању, суд у односу на те прекршаје доноси пресуду за више прекршаја, која је уређена у члану 253. Закона о прекршајима. Тим чланом прописано је да ако се прекршајни поступак води због више прекршаја, у пресуди ће се навести за које се прекршаје окривљени оглашава одговорним, а за које се ослобађа одговорности или се поступак обуставља.

Примена споразума о признању прекршаја доводи до бржег и ефикаснијег прекршајног поступка, будући да се на овај начин може смањити трајање овог поступка, као и решити више предмета једном пресудом. На овај начин растеређују се овлашћени подносиоци захтева за покретање прекршајног поступка, у које спадају и инспектори, а који имају својство странке која заступа прекршајну оптужбу и на којима је терет доказивања прекршаја и прекршајне одговорности, као и прекршајни судови, који у случају закључења споразума о признању прекршаја не спроводе доказни поступак, утврђују постојање прекршаја и прекршајне одговорности и, на основу утврђеног чињеничног стања, доносе пресуде и друге одлуке у поступку. Предност у примени споразума о признању прекршаја огледа се и у уштеди времена и трошкова окривљене стране, као и могућности изрицања блаже казне.

Захтев за покретање прекршајног поступка

Република Србија
МИНИСТАРСТВО _____

(назив управе / сектора)

(назив управног округа)

Одељење/Одсек/Група _____

(седиште)

(адреса)

Број: _____

Датум: _____ . године

ПРЕКРШАЈНИ СУД У _____

(улица и број, град / општина)

На основу члана 179. Закона о прекршајима („Службени гласник РС“, бр. 65/13, 13/16 и 98/16 - одлука УС), члана 42. став 1. Закона о инспекцијском надзору („Службени гласник РС“, број 36/15) и члана __ став __ Закона о _____ (навођење посебног законског основа), инспектор _____ Министарства _____, _____, подноси

ЗАХТЕВ ЗА ПОКРЕТАЊЕ ПРЕКРШАЈНОГ ПОСТУПКА**против:**

(Алтернатива 1 – правно лице и одговорно лице у правном лицу)

1. _____ (назив правног лица), матични број: _____, ПИБ: _____, седиште и адреса: _____, законски заступник: _____, _____ (други идентификациони подаци од значаја), као правног лица,
и
2. _____ (име и презиме), ЈМБГ: _____, занимање: _____, функција коју обавља у правном лицу: _____, место и адреса становања: _____, место и адреса запослења: _____, држављанин/ка Републике Србије, _____ (други

идентификациони подаци од значаја), као одговорног лица у правном лицу;

(Алтернатива 2 – предузетник)

_____ (име и презиме), ЈМБГ:
_____, занимање: _____,
место и адреса становања: _____,
место и адреса запослења: _____,
држављанин/ка Републике Србије, _____
(назив и седиште радње), матични број радње: _____, ПИБ
радње: _____,
(други идентификациони подаци од значаја), као предузетника;

(Напомена: Ако су доступни, у захтеву ће се навести и следећи подаци о лицу против кога се захтев подноси: место и датум рођења, број телефона, е-маил адреса, број телефона на радном месту, бројеви пословних рачуна правног лица и предузетника)

због тога што су/је:

Дана _____ године у _____

(чињенични опис радње из које произлази правно обележје прекршаја, начин извршења, штетне последице и друге чињенице и околности потребне да се прекршај што тачније одреди. Чињенично стање треба изложити језгровито и концизно, али потпуно, тако да се наведу све битне чињенице и околности, користећи се језиком закона).

Чиме постоји основана сумња да су/је извршили/о прекршај из члана ___ став ___ тачка ___ и став ___ у вези са чланом ___ став ___ Закона о _____.

Стога,

предлажем

- да се пред насловљеним судом покрене и спроведе прекршајни поступак против окривљених/ог;
- да се у току прекршајног поступка изведе доказ читањем записника о инспекцијском надзору број: _____ од _____ године, као и изврши увид у доказе који су прилози овом записнику и чине његов саставни део;

- да се саслушају у својству окривљених правно лице и одговорно лице у правном лицу против којих је поднет овај захтев за покретање прекршајног поступка, које је потребно позвати са назначених адреса;
- да се у својству сведока саслушају:
 - 1) _____ (име и презиме и адреса);
 - 2) _____ (име и презиме и адреса);
 - 3) _____ (име и презиме и адреса);
- да се _____ (означење списка које треба прочитати и предмета који служе као доказ, као и других доказа, зависно од конкретних околности);
- да се изведу други докази које је неопходно и потребно извести у складу са чланом 89. Закона о прекршајима;
- да се за окривљене/ог прибаве/и извештај/и из казних евиденција;
- да Суд, након спроведеног поступка, утврђеног постојања прекршаја и утврђене одговорности окривљених/ог за овај прекршај, огласи окривљене/ог одговорним/а за прекршај и изрекне им/му законом прописане/у прекршајне/у санкције/у.

Против окривљених/ог није покренут кривични поступак или поступак за привредни преступ за дело које обухвата обележја прекршаја који је предмет овог захтева.

Овлашћени подносилац захтева обавештава суд да ће са окривљеним/а покушати да закључи споразум о признању прекршаја, у складу са чл. 233. и 234. Закона о прекршајима. У том смислу, овлашћени подносилац захтева прилаже овом захтеву обавештење окривљеном/има о законској могућности закључења споразума о признању прекршаја.

Образложење

Дана _____ године у _____ инспектор _____ је извршио инспекцијски надзор код надзираног субјекта, овде првоокривљеног, и том приликом утврдио:

(чињенични опис радње из које произлази правно обележје прекршаја, начин извршења, штетне последице, држање пријављеног после учињеног дела и друге релевантне чињенице и околности).

Докази:

- Записник о инспекцијском надзору број: _____ од _____ године, са доказима који су прилози овом записнику и чине његов саставни део
- изјаве именованих сведока
- _____
_____ (означење списка које треба прочитати и предмета који служе као доказ, као и других доказа, зависно од конкретних околности)
- други докази које је неопходно и потребно извести у складу са чланом 89. Закона о прекршајима

Чланом ___ став ___ Закона о _____ прописано је _____.

Казненим одредбама члана ___ став ___ тачка ___ овог закона прописан је прекршај за повреду обавезе из цитираних одредаба овог закона.

При оваквом стању ствари, постоји основана сумња да су се у радњама окривљених/ог стекла сва обележја овог прекршаја.

У време извршења прекршаја и вршења инспекцијског надзора другоокривљени је имао својство одговорног лица у окривљеном правном лицу.

Доказ:

- увид у извод из Регистра _____, који води Агенција за привредне регистре (АПР)
- увид у извод из Правилника о систематизацији послова и радних места _____, са описом радног места другоокривљеног, који су прилози записнику о инспекцијском надзору и чине његов саставни део

Против окривљених/ог није покренут кривични поступак или поступак за привредни преступ за дело које обухвата обележја прекршаја који је предмет овог захтева.

Имајући све наведено у виду, инспектор _____, као овлашћени орган, подноси Суду овај захтев за покретање прекршајног поступка.

Молимо да нас, у складу са чланом 42. став 6. Закона о инспекцијском надзору и одредбама Закона о прекршајима, обавестите о исходу поступања по овом захтеву.

Истовремено, овлашћени подносилац захтева обавештава суд да ће са окривљеним/а покушати да закључи споразум о признању прекршаја, у складу са чл. 233. и 234. Закона о прекршајима, и, у том смислу, прилаже овом захтеву обавештење окривљеном/има о законској могућности закључења споразума о признању прекршаја.

Инспектор

Прилози:

- докази наведени у овом захтеву

- обавештење окривљеном/има о законској могућности закључења споразума о признању прекршаја

Образац прекршајног налога

Прилог 2

_____ (назив органа који издаје налог)

_____ (идентификациони број прекршајног налога)

Службено лице _____ службена легитимација/исправа број _____ дана _____ 20 ____ . године,

на основу чл. 168. и 169. Закона о прекршајима („Службени гласник РС”, број 65/13) издаје

ПРЕКРШАЈНИ НАЛОГ

ЛИЦУ _____ држављанин _____

(име и презиме, за физичко лице, одговорно лице и предузетника или исказ за правно лице)

ЈМБГ [_____] ПИБ [_____] МАТИЧНИ БРОЈ – правног лица [_____]

са пребивалиштем/боравиштем/седиштем у месту _____ Град/Општина _____,

улица _____ број _____, лична карта/путна исправа број _____ издата од _____,

назив и адреса послодавца _____, за предузетника – назив и

седиште радње _____, за одговорно лице – функција _____.

Уз престанак лица, број телефона/мобилног _____, e-mail _____.

Чињенични опис: Дана _____ 20 ____ . године, у _____ часова и _____ минута, у месту _____,

Град/Општина _____

Прекршај је откривен _____

Докази: _____

Прилози: _____

Чиме је учињен прекршај из члана _____ став _____ тачка _____,

(назив прописа и службеног гласила у коме је објављен)

за који се изриче новчана казна у износу од _____ динара (РСД).

* ПРОЧИТАТИ ПОУКЕ И УПОЗОРЕЊА на полеђини

Уплату извршити у корист _____ у сврху плаћања новчане казне, на рачун број _____

_____ са позивом на број _____.

Да ли се поводом истог прекршаја издаје другом лицу прекршајни налог: **ДА / НЕ**

Број налога: _____.

Лично уручено – **ДА** / Датум уручења _____ Уручење путем поште – **ДА**

Датум заказаног претреса _____ време _____ Прекршајни суд у _____.

Забелешка службеног лица: _____

(потпис/потпис и печат лица против кога је издат прекршајни налог)

(потпис службеног лица и печат овлашћеног органа)

Образац за самоиницијативно пријављивање пореског прекршаја

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
ПОРЕСКА УПРАВА
Филијала – Експозитура _____

САМОИНИЦИЈАТИВНО ПРИЈАВЉИВАЊЕ

Користите овај образац ако желите, у складу са чланом 182б, самоиницијативно да пријавите радњу, односно пропуст, који се сматрају пореским прекршајем из члана 177, члана 179. став 1. тач. 2б) и 3) и став 3. у вези са ставом 1. тачка 3) тог члана, као и члана 180. тач. 5) и 6), Закона о пореском поступку и пореској администрацији („Сл. гласник РС“, бр. 80/02... и 53/10).

Молимо вас да одговорите на сва питања и потпишете изјаву.

Ако вам је потребна помоћ у попуњавању овог обрасца, позовите Контакт центар Пореске управе на 0700-700-007. или надлежну Филијалу Пореске управе.

Члан 182б Закона о пореском поступку и пореској администрацији („Сл. гласник РС“, бр. 80/02... и 53/10) гласи: „Против лица које учини радњу, односно пропуст, који се сматрају пореским прекршајем из члана 177, члана 179. став 1. тач. 2б) и 3) и став 3. у вези са ставом 1. тачка 3) тог члана, као и члана 180. тач. 5) и 6) овог закона, неће се подносити захтев за покретање прекршајног поступка нити ће му се изрећи казна за прекршај ако то лице, пре предузимања било које радње пореског органа у вези учињене радње или пропуста, односно пре отпочињања пореске контроле или подношења захтева за покретање прекршајног поступка, самоиницијативно пријави учињену радњу, односно пропуст и истовремено плати дуговани износ пореза увећан за обрачунату камату из члана 75. ст. 1. и 2. овог закона.”

1. Презиме и име

2. Назив фирме

3. Порески идентификациони број (ПИБ)

4. Матични број

5. Јединствени матични број грађана (ЈМБГ за физичка лица)
или датум регистрације (за правна лица)

6. Адреса

Улица и број

Седиште / Пребивалиште - боравиште

7. Контакт телефон

фиксни

мобилни

Детаљи самоиницијативног пријављивања

Изјава зашто је пропуст(и) или грешка(е) настала(ле).

Изјава о врсти оствареног прихода, период у коме је извршено остваривање прихода, место остваривања прихода, да ли сте имали прошкове који су у вези са остваривањем наведеног прихода и евентуалне доказе о настанку истих.

Мораћете да обезбедите довољно информација тако да можемо да израчунамо колико пореза дугујете. Ово може укључити и прилагање пријава по којима није плаћен порез.

Ако немате све информације, молимо Вас да нам кажете када ћете их имати.

